

ESZTBELTI ISTVÁN, dr. CSAPODY ISTVÁN, dr. BALUPA LAJOS

IRÁNYELVEK A TERMÉSZETVÉDELEM ALATT ÁLLÓ ERDŐK KEZELÉSÉRE

A KTM TERMÉSZETVÉDELMI HIVATALÁNAK TANULMÁNYKÖTETEI 3.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Előszó	3
Bevezetés	5
1. Fenyvesek	11
1.1. Lucfenyvesek (dr. Csapody I.)	11
1.2. Erdeifenyvesek (dr. Csapody I.)	17
1.2.1. Mészkerülő erdeifenyvesek	17
1.2.2. Mészkedvelő (reliktum) erdeifenyvesek	26
1.3. Ütett luc- és erdeifenyvesek (dr. Csapody I.)	30
1.3.1. Ütett lucfenyvesek	30
1.3.2. Ütett erdeifenyvesek	33
1.4. Feketefenyvesek (Keszthelyi I.)	45
2. Bükkösök (Keszthelyi I.)	59
2.1. Mészkerülő bükkösök	59
2.2. Mezofil (gyertyánelegyes) bükkösök	64
2.3. Szikla- és szurdokerdők (Keszthelyi I.)	78
3. Gyertyános-tölgyesek (Keszthelyi I.)	95
3.1. Mészkerülő gyertyános-(kocsánytalan) tölgyesek	95
3.2. Mezofil gyertyános-tölgyesek	100
3.3. Patak menti éger- és körisligetek (Keszthelyi I.)	114
4. Tölgyesek (Keszthelyi I.)	121
4.1. Mészkerülő tölgyesek	122
4.2. Mészkedvelő tölgyesek	127
4.3. Cseres-tölgyesek	137
5. Erdőssztyep társulások	147
5.1. Karsztbokorerdők (Keszthelyi I.)	147
5.2. Löss-tölgyesek (Keszthelyi I.)	153
5.3. Homoki tölgyesek (dr. Halupa L.)	158
5.3.1. Borókás-nyárasok (dr. Halupa L.)	168
5.4. Sziki tölgyesek (Keszthelyi I.)	174
6. Liget- és láperdők (dr. Halupa L.)	185
6.1. Keményfás ligeterdők	185
6.2. Puhafás ligeterdők	193
6.3. Láperdők	199
7. Nemes nyárasok (dr. Halupa L.)	215
8. Akácok (Keszthelyi I.)	225
9. Fekete diósok (Keszthelyi I.)	237
10. Vörös tölgyesek (Keszthelyi I.)	241
11. Nyíresek (Keszthelyi I.)	245
Irodalom	251

ELŐSZÓ

A hazai flóra közel felének és a fauna jelentős hányadának az erdő az élőhelye. Erdőtársulásaink ezért kiemelkedően fontos szerepet töltenek be a biológiai sokféleség, a faji /genetikai/ diverzitás fenntartásában. E szerep hosszú távon csak úgy biztosítható, ha az erdőgazdálkodás gyakorlatának egész rendszere környezet- és természetkímélőbbé válik, és a meglehetősen sematikus fatermelési technológiával, a profitorientált fahasználattal szemben a biológiai-ökológiai alapokon nyugvó erdőművelés lesz a meghatározó.

Ma az erdészetnek a fatermesztő-fakitermelő, tehát a gazdasági eredményt célzó tevékenységén túlmenően egyre inkább alapvető feladata az általa kezelt, gondjaira bízott erdők biológiai értékeinek a megőrzése, a biodiverzitás fenntartása is. Kétségtelenül ellentmondásos helyzet ez, hiszen a többnyire rövidtávú gazdasági érdekek az esetek többségében a természetes állapotok fenntartása ellen hatnak. A különböző erdészeti beavatkozások gyakran kedvezőtlenül befolyásolják a védett növény- és állatfajok élőhelyeit, a tarvágás /és a végvágás/ szélsőségesen drasztikus, az erdő élővilágát szinte sokkoló hatást vált ki. Ezekből következik, hogy a természetvédelem és az erdészet egyik legfontosabb közös feladata olyan szabályozási, erdőkezelési-hasznosítási irányelvek kidolgozása, amelyek alkalmazása révén elérhető, hogy az erdőgazdálkodás körében végrehajtott beavatkozások ne okozzanak az erdő életében visszafordíthatatlan változásokat, ne indítsanak el megállíthatatlan degradációs folyamatokat.

A természetvédelmi szempontok elsőbbségét biztosító természetközeli erdőgazdálkodás /természetvédő erdőművelés, környezetkímélő fahasználat, teljes körű erdővagyon-védelem/ általános alkalmazására való áttérés - a realitásokat figyelembe véve - csak egy rövidebb-hosszabb folyamat eredményeként képzelhető el, aminek első szakaszát képezheti a védett erdőkben bevezetett mintaszerű szakkezelés.

Az erdőgazdálkodás természetvédelmi szabályozásának meghatározó lépése ez a feldolgozás, amely a természetvédelmi oltalom alatt álló erdők kezeléséhez nyújt egységes szempontokat, elveket és szemléletet. Előírásai ugyan még nem jelentik a természetvédelmi optimumot, de jelentősen közelítenek a természetközeli szakkezelés, a fenntartható természethasznosítás felé. A kidolgozott irányelvek kiterjesztése valamennyi

természetszerű vagy ahhoz közel álló erdőre, és a védett erdők kezelési módszereinek további finomítása a jövő évezred első évtizedének egyik alapvető feladata lesz.

Szolgáljon e kiadványkötet mind a természetvédelmi szakemberek, mind pedig az erdőtervezők, az erdőgazdák és az erdőfelügyelők számára hasznos kézikönyvül.

Budapest, 1995. május

Dr. Temesi Géza